

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci.

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRȚIA
Strada Zrinyi Nrul 1/2

INSERTIUNILE

se primesc la adresa
străzii.

Mulțumite publice și Loc.
deschis costă șirul 20 III

Manuscrisurile nu se în-
napoțesc.

ROMÂNUL

Ca să se știe!

Primim următoarele rânduri dela un preot militar român, cărora cu plăcere le dăm loc:

Referitor la articolul „Numai Ungurii merg la războiu?” din „Românul” nr. 3, dela 17 Ianuarie n. a. c. țin să mai adaog încă următoarele:

Sunt preot militar în regimentul 31 și dela începutul războiului petrec pe câmpul de luptă. Regimentul se compune din 75% Români, o parte Sași și foarte puțini Unguri.

În 15 August 1914, am plecat din Sibiu. Soldații erau veseli și entuziasmați. La sfârșitul lui August au avut loc primele ciocniri cu Rușii, cari în unele locuri din cauza numărului întreit de mare al inamicului, s'au sfârșit cu retragerea noastră. Incurând însă ne-am recules și în Septembrie au urmat luptele dela Kiernica, Starciani, etc., iar în Octombrie memorabila luptă dela Chirow, Starasol, Surmina, etc. care a ținut mai bine de trei săptămâni, apoi la începutul lui Noembrie la Bilitz. Din Noembrie întregul corp de armată XII, care se compune în majoritatea sa din Români, luptă alături de puternica armată germană în Polonia rusească. Feciorii regimentului nostru, dar nu numai ei, ci și cei dela regimentul 64, cu cari suntem totdeauna în contact, au luptat și luptă cu cea mai mare vitejie.

Aceasta o pot mărturisi ca martor ocular; de altă parte, numărul mare al răniților și al celor rămași pe câmpul de luptă, precum și decorațiunile ce le-au primit bravii noștri Români dovedesc, că nepoții eroilor dela Custozza, Solferino și Königgrätz au răspuns și vor răspunde cu aceeaș bravură și abnegațiune. Comandanții regimentelor ro-

mânești sunt toți deplin mulțumiți cu ținuta Românilor noștri și la orice ocaziune își exprimă mulțumita și recunoștința lor.

În Octombrie 1914, fiind încă în Galiția, am citit un articol de fond într-o foaie unguerească — mu știu cu siguranță, în care — unde erau lăudați soldații din Ungaria pentru vitejia lor. Croați, Slovaci, Ruteni, Germani, dar mai pe sus de aceștia — spunea numita foaie — *magyar baka* (infanteristul maghiar). De Români nici o vorbă.

Să sperăm, că istoria acestui războiu o vor face oameni imparțiali și cu simț de dreptate. În această istorie, loc de onoare și însemnat trebuie să se dea Românilor.

Dar e de lipsă, ca noi să adunăm tot ceea ce poate servi pentru scrierea unei istorii despre noi înșine. Mormintele dela Sumina, Chirow etc. în cari zace floarea națiunii noastre sunt mute, dar pentru aceea putem noi vorbi, ceice am luat parte la acest războiu înfricoșat. Fiecare Român de bine să adune toate acele date, evenimente însemnate, pentru scrierea unei istorii.

Subscrisul, va face aceasta la reg. 31.

Las să urmeze aci numele acelor bravi ai regimentului 31, cari până acum au fost decorați:

Au fost decorați cu medalia mare de argint cl. I.: Sergent-maj. de ștab Dionisie Păcurar, infant. Ioan Stoica, stegar Vasile Literat (căzut în 22/XII 1914), fruntaș George Gebeneiu, stegar Dănilă Androne, infanteristii Ioan Gogonea, Aurel Sofonea și Teodor Brețan, căzuți cu ocaziunea unei patrulări în Ianuarie 1915.

Cu medalia cl. II. de argint: Serg. maj. de ștab Dumitru Thiu și Ioan Vințian (căzut la

Chirow), cadet Nicolae Greavu, inf. Nicolae Rotariu, toboșarul Dumitru Băiaș, stegar Mihail Saeșan, serg. maj. Nicolae Stoica, fruntaș George Gebeneiu (are și med. cl. I.) inf. Nicolae Bratu, sergent Ioan Moldovan, inf. George Drăgan, stegar Temistocle Sirbul, inf. Ioan Vasile, caporalii Moise Bodean și Ioan Muntean, stegar Aurel Petrișor, gornistul bat. Sofronie Purtin, inf. Pavel Lasasc și Mihail Tocșa, subof. sanit. Naftailă Gala-teon.

Notez că posesorii medaliei cl. I. primesc lunar și pe întreagă viața o remunerațiune de cor. 15., iar cei ai clasei II. una de cor. 7.50.

Serafim.
preot militar.

Pe calea cea dreaptă.

București, 3 Febr.

Războiul european se anunță de durată lungă. Întreruperea luptelor devine un prilej favorabil pentru inimiți de a se întări prin noi forțe militare, cari, — cum se vestește — vor începe luptele la începutul primăverii, cu mai multă înverșunare.

În noua fază a războiului, și cu experiența pe care am făcut-o în timpul acesta, ni se impune să privim evenimentele cu toată atențiunea, să fim minuțioși în analiza faptelor și raționali atunci când inclinăm spre o hotărâre.

Am trecut prin toate peripețiile și am avut atâtea pilde încât astăzi trebuie să avem vederea limpede.

S'au liniștit la noi — și constatăm faptul acesta cu mulțumire — patrioții cei mai pri-

Trei fecioare-

La isvorul de sub coastă
Trei fecioare își iau apă.
Trei flăcăi, cari merg la oaste,
Căluseii și-i adapă
La isvorul de sub coastă.

Cel mai mare îndrăznește:
— „Dați-ne să bem odată!
Voi nu știți cum își tihnește
Când își dă să bei o fată” —
Cel mai mare îndrăznește.

Și fecioara cea mai mare
lute apă le imbie;
Ca trezită din visare
Face și cea mijlocie
Ca fecioara cea mai mare.

Iar fecioara cea mai mică
Dă și ea ulciorul rece;
Părul ei pe spate-i pică
Și-un fior ciudat o trece
Pe fecioara cea mai mică.

Răcoriți se duc flăcăii
La războiul pentru țară.
Umple doina largul văii,
Doina dulce și amară,
Cum doinesc acum flăcăii.

Doi doinesc, iar unul tace
Și își plânge crunta soarte,
Fata cea mai mică-i place,
Dar el merge-acum la moarte
Doi doinesc, iar unul tace.

Ion Băllă.

Durerea unei mame.

— Nuvelă. —

(Urmare). (9)

VIII.

Ziua întâi a trecut pentru Aglăița și Ciprian într'un chin sufletesc, menit să aducă altul. Rău pe rău se determină, ca un indiciu a puterii oarbe a fatalității. Suferința crește ca un rod, ce nchide numai otravă și venin. E rodul inimii omenești veșnic în frământare și hrănit din lacrimi. Nici un chimist n'a distilat lacrimile în alambicuri, nu le-a așezat în retorte, nu le-a pus să reacționeze, căci descopereau cine știe ce amestec de substanțe. Ochii au fost totdeauna retorte naturale, pereții lor au simțit căldura arzătoare a lacrimilor, buzele, când au curs și pe ele, au simțit poate ce amare sunt, iar dela

această cunoaștere prin organele fizice au înprumutat epitetul acesta, care tulbură și îngrozește inimile. Lacrimile anare pălesc obrajii degrabă, înroșesc pleoapele, răscolesc adâncurile ruinei omenești și nu e inimă, care să simtă mai mult puterea aceasta fatală, ca inima de mamă. Ea subjugă mai greu ca orice inimă, puterea aceasta, ce se adăpostește în simțurile noastre, care pare că ne sprijină, ne înlesnește cunoașterea lucrurilor, ne sensibilizează și cu toate acestea în unele clipe, e cel mai mare dușman al vieții noastre. A deveni tare sufletește înseamnă uneori, a avea o lacrimă în ochi pentru orice durere omenească, căci lacrima aceea te împacă, îți ridică un greu de pe inimă, care nu știai că-l porți și te face să privești lumea cu seninătate, crezând că în orice humă omenească trăește nervul milei și a îndurării, dar pentru o mamă o lacrimă înseamnă năvălirea nepotolită a unui torent, ce te înspăimântă prin isvorul său nevăzut.

O mamă nu poate să verse niciodată o singură lacrimă. Ea plânge, când odorul ei a pălit, gonind zimbetul de fericire, care-i lumina fața de crin, plânge, zguduindu-și pieptul ca într'un spașm, se frânge de-asupra lui în veghe, se zbuciumă ca un ram în furtună, așteaptă scântecerea unei raze a scăpărei, ca un pribeag ce privește țintă de pe țărnam lumina farului, vrea

piți, chiar și aceia cari cereau intrarea în acțiune împotriva acelor cari aveau și au răspunderea situației, împotriva minților luminate și cumpătate, împotriva voinței și înțelepciunii suveranului care odihnește la Curtea de Argeș....

Am trecut prin toate aceste faze și sperăm că, după lecțiuni atât de amare, ne-am cumintit.

Opinia noastră publică a știut să alege.

Prudența, care a lipsit opiniei publice, o însoțește astăzi și această prudență va servi pe toți, va servi țara, va servi neamul, va servi viitorul întregii români.

Oțeliți și înarmați stăm gata pentru orice moment, dar și cu deplina încredere în cuvântul și gestul acelor cari ocrotesc și țara și nevoile ei.

In noua fază a războiului am pornit pe calea bună, pe calea dreaptă.

Jertfa Românilor pentru tron și patrie!

Lista soldaților Români din comuna Oravița-română, (com. Caraș-Severin), plecați pe câmpul de luptă, asentați de curând și a celor concediați.

- Ilie Cucu, oficiant, 26 ani, locot. în rez. necăsătorit
 Dimitrie Draghici, 27 ani, locot. activ, necăs. (decorat prin ordin prea înalt pentru ținuta demnă și vitează dovedită față de dușman în actualul războiu)
 Ion Neda, oficiant, 27 ani, sublocot. în rez. necăs.
 Cornel Draghici, 22 ani, sublocot. activ, necăs. (decorat prin ordin prea înalt pentru ținuta demnă și vitează dovedită față de dușman în actualul războiu.)
 Ilie Iana, stud. med. 21 ani, medic aspirant, necăs.
 Gheorghe Fața, bacalaureant, 21 ani, voluntar, necăs.
 Dimitrie Boitor, arhitect, 39 ani, are 3 copii
 Dimitrie Neda, oficiant, 28 ani, are 2 copii
 Ion Velcelean, oficiant, 37 ani, necăs.
 10 Carol Guga, oficiant, 32 ani, are 3 copii
 Coriolan Lazăr, oficiant, 35 ani, căs.
 Iustin Cucu, oficiant, 21 ani, necăs.
 Dimitrie Beserdean, comerc., 35 ani, căs.
 Aureliu Cotârlă, sculptor, 32 ani, are 2 copii
 Ion Mădru, măestru, 28 ani, necăs.
 Ilie Iana—Pănișca, măestru, 36 ani, 2 copii
 Simeon Cărăba, econom, 39 ani, are 1 copil
 Ion Mohoina, econ., 29 ani, necăs.
 Gheorghe Surlaș, econ., 26 ani, are 2 copii
 20 Ion Cotârlă-Imbri, econ., 21 ani, are 1 copil
 Ilie Duran, econ., 29 ani, are 1 copil
 Gheorghe Moșoarcă, econ., 39 ani, 2 copii
 Ianăș Ghitera, econ., 39 ani, are 1 copil
 Ilie Moșoarcă, econ., 32 ani, necăs.

- Costa Sulea, econ., 23 ani, 1 copil (rănit)
 Avram Gașpar, econ., 30 ani, are 1 copil
 Ion Neda-Moghina, măestru, 41 ani, căsăt.
 Gheorghe Găicea, măestru, 21 ani, necăs.
 Gheorghe Neda a lui Crețu, 30 ani, 2 copii
 30 Păun Coracoe, econ., 31 ani, căsăt.
 Nicolae Stângu, măestru, 29 ani, căsăt.
 Alexa Frenț, econ., 30 ani, are 1 copil
 Ilie Iana-Simu, econ., 27 ani, necăs.
 Ion Sulea măestru, 36 ani, are 2 copii
 Ion Iana-Ploae, econ., 23 ani, necăs.
 Gheorghe Iana-Ploae, econ., 36 ani, 2 copii
 Ion Dancea, măestru, 21 ani, necăs.
 Nicolae Dobra, econ., 34 ani, are 1 copil
 Ion Neda a lui Raus, econ. 25 ani, căsăt.
 40 Ion Mărean, măestru, 21 ani necăs.
 Sofronie Sterian, econ., 32 ani are 2 copii
 Iulius Neda, comerc. 29 ani, are 2 copii (mort)
 Gheorghe Epure-Bius, econ., 34 ani, 1 copil
 Avram Sulca a lui Mellă, econ., 29 ani 2 c.
 Avram Tortolea, măestru, 26 ani, necăs.
 Avram Popa, econ., 21 ani, necăs.
 Ilie Sulea econ., 27 ani, are 1 copil
 Ion Neda-Borcotina, econ., 36 ani, 2 copii
 Ion Cărăbaș, econ., 23 ani, necăs.
 50 Avram Cărăbaș, econ., 23 ani, necăsăt.
 Avram Arjoca, măestru, 23 ani, căsăt.
 Ilie Ruzmir măestru, 22 ani, necăs.
 Aureliu Sulea, econ., 31 ani, are 1 copil
 Dimitrie Bogdan, econ., 33 ani căsăt.
 Ion Vuc, econ., 29 ani, are 1 copil
 Ion Cotârlă, econ., 39 ani, are 2 copii

- Ilie Mădru a lui Romonița, măestru, 38 ani, are 2 copii
 Ion Dan, econ., 38 ani, căsăt.
 Petru Liuba, econ., 40 ani, căsăt.
 60 Alexa Neda, econ., 41 ani, are 1 copil (rănit)
 Gheorghe Bogdan, econ., 21 ani, are 1 copil, (rănit)
 Dimitrie Neda, cand. inv., 21 ani, necăs.
 Iosif Cotârlă, măestru 26 ani, necăsăt.
 Gheorghe Sulea, econ., 23 ani, necăsăt.
 Nicolae Sulea, măestru, 21 ani, necăsăt.
 Corneliu Cotârlă, econ. 31 ani, are 1 copil
 Gheorghe Lazăr, econ., 21 ani, are 1 copil
 Gheorghe Goian, econ., 29 ani, necăsăt.
 Ilie Cărăbaș, econ., 23 ani necăsăt.
 70 Gheorghe Bogdan, econ. 28 ani, are 1 copil
 Gheorghe Neda-Borcotina, econ., 27 ani, are 1 copil
 Ion Bogdan, măestru, 36 ani, are 3 copii
 Ion Sterian-Grănă, econ. 36 ani are 2 copii
 Gheorghe Sulea, econ. 31 ani, are 3 copii
 Pan Iana, măestru 31 ani căsăt.
 Alexa Cotârlă econ., 31 ani, are 2 copii
 Ilie Cotârlă, econ., 33 ani, are 1 copil
 Alexa Băeș, măestru, 38 ani, are 2 copii
 Alexa Daba, măestru, 32 ani căsăt.
 80 Gheorghe Mohoina, măestru, 35 ani, 1 copil
 Ion Iana măestru, 21 ani are 1 copil
 Ilie Cotârlă, econ., 42 ani, căsăt.
 Gheorghe Tortolea, măestru, 23 ani, necăs.
 Costa Iana, econ., 31 ani, are 1 copil
 Alexa Mădru măestru, 25 ani, căsăt.
 Avram Mădru, măestru, 21 ani, necăsăt.
 Costa Neda a lui Raus, măestru, 21 ani, are 1 copil
 Nicolae Boancă măestru, 30 ani, necăsăt.
 Ion Cărăbaș, măestru 25 ani, are 2 copii
 90 Alexa Bogdan, oficiant, 31 ani, serg. căsăt.
 Ion Neda-Tălănea, econ. 35 ani, are 2 copii
 Gheorghe Nedici, econ., 40 ani, are 2 copii
 Savu Nedici, econ., 29 ani, necăsăt.
 Aurel Nedici, econ., 21 ani, necăsăt.
 Iosif Cotârlă, măestru, 23 ani, necăsăt.
 Ion Băeș, măestru, 23 ani, necăsăt.
 Ion Bogdan oficiant, 24 ani, serg., necăs.
 Ion Abid, econ., 29 ani
 Ion Cioc, măestru, 23 ani, necăsăt.
 100 Nicolae Gherghina, măestru, 22 ani, 1 copil
 Petru Abid, econ., 27 ani căsăt.
 Iosif Arjoca-Boancă, econ., 21 ani, necăs.
 Eugeniu Cotârlă, econ., 21 ani, necăsăt.
 Alexa Bogdan-Vodă, măestru, 21 ani necăs.
 105 Dimitrie Radu, econ., 23 ani, are 1 copil

CONCEDIATI:

- Ion Bogdan, comerciant, 41 ani, necăs.
 Alexa Toc, măestru, 41 ani, are 1 copil
 Dimitrie Neda, econ., 41 ani, are 3 copii
 Gheorghe Neda, măestru, 41 ani, are 2 copii

să smulgă un cuvânt de pe buzele vestei de copilului.

Aglăița era o mamă, care plătea prețul vieții, dreptul de a fi venit pe lume și a se bucura de firiile ferice trecătoare, cu plânsul dureros, ce-l vărsa de două zile lângă patul micului Lorel. Lacrimile îi picurau pe perini, unde odihnea capul palidului bolnav, greu par'că de chinul gândurilor, le amesteca pe obraji cu șuvițele de păr scăpate de sub pieptănătura neîngrijită și la care nici nu gândea, le culegea în șorțul alb, fără să-l păteze. Isvorau pe rând din adâncul inimei omenestii, răscoleau durerea și nervii, aduceau ceva din sufletul ei, oglindu-l întreg în fiecare și totuși ce amestec ciudat, necuprinzând nimic care să se observe și să păteze. Lacrimile par totdeauna un amestec complex de substanțe, mai puternice prin efectul lor ca cele mai tari corozive chimice și totuși își ascund atât de minunat compoziția. Strălucitoare, curate, ca și sufletul din care isvorăsc, las urme, ce nu se observă decât târziu.

Aglăița suferea și nu-și spunea durerea, decât micului Lorel, stăruind să ia doctoriile, ca să n'o supere.

Prin instinctul cunoașterii lucrurilor mari, care luminează câteodată conștiința copiilor, Lorel asculta, plângând. Plânsul lui sporea pe al mamei și cum durerea așteaptă înțelegere, par'că ceva fatal plutea în aerul odăii. O carte ai fi scris dacă descriai drama ce se juca în sufletul Aglăiței.

În fiecare minut se petrecea un act, sub aspectul său psihologic deosebit. La fiecare jumătate de oră punea termometrul și observa ridicarea și coborârea temperaturii. Variațiunea era îngrijitoare. Creștea dela 38 până la 40 și chiar 41 grade și apoi cobora. Aglăița observa orice schimbare cu spaimă.

Ciprian se întoarse întovărășit de Berescu. Aglăița era în cerdac și Berescu o salută în mod obișnuit, ceea ce o necăji, amintindu-i de netrăinicia prieteniei, ce n'are ca bază decât respectul conveniențelor. E tot ce poate fi mai fals și ipocrit în aceste ploconiri reciproce prin cari ne ferim a ne privi în ochi și a ne înțelege gândurile și sentimentele. Ne travestim în slujitorii minciunii și ne facem un cult din respectul unor maniere, cari nu le creăm ci le primim din afară. Lui Berescu nu-i rămase nimio din ce-i spusese Ciprian relativ la necazurile familiare, căci e socotit și ca ceva ordinar și vulgar cunoașterea durerei altuia, de care trebuie să ne bucurăm în ascuns. Spiritul egoist modern ne determină să facem bilanțul sufletesc singuri, fără a căuta țările și sprijin în alții, ci numai în slaba noastră ființă, de a cărei învingere s'asigură toată lumea dinainte.

Ciprian intră. Indată veni dr. Stroian însoțit de Dr. Salini.

— Ce mai faceți M-me Scripcă, întreba Salini, strângând mâna Aglăiței.

— Cam necăjiți, murmură Aglăița.

Dr. G. Salini era doctor civil, cunosător al

tainelor de iubire și a celor ce le-ascund maldadiile omenestii. Spiritual, crezând că împacă durerea cu înțeparea unei vorbe, ce zboară și nu lasă în suflete decât ceva din parfumul unei rochii de femeie în jurul unui salon, cochet, ochii vii, cuprinzând toate din o privire, deslegând cauzele bolilor ușor, era consultat pretutindeni, fiindcă inteligența scăpărătoare îi ajutase să stenografieze multe cunoștințe, să rețină diagnosticul unor cazuri și să se pronunțe cu oarecare precizie.

Stroian se consultă cu Salini în taină.

— Cred, că e malaria, întrerupse tăcerea Salini.

— De asemenea, adăugă Stroian.

— N'a fost nici un caz până acum în Vaslui, de când sunt aici, complectă Salini.

— Nu-i greu, ca să-l tratăm relui Stroian.

— A, sigur, adăugă zâmbind Salini.

Scrise și Salini o rețetă, în care recomanda niște picături preparate cu chinină.

Lorel îi privea cu teamă. Nu recunoștea pe nici unul, cu toate că fusese de multe ori la Scripcă. Slăbise, așa cum mama lui nu-l văzuse până atunci. Ochii străluceau demonic, contrastând ciudat cu paloarea lividă a feței, ceiape pe doctori nu-i frapa. Era un reflex al conștiinței, al inimei, al simțirii, ceiape doctorii nu-l observă fiindcă nu se poate proporționa.

A treia și a patra zi, boala se agravă mereu. Doctorii veniau de două ori pe zi fiecare, fără ca soții să socotească vizitele și plata, doctorii având această grijă.

Ion Iana, econ. 41 ani, are 2 copii
 Vasile Coracoe, econ. 40 ani, are 2 copii
 Ion Lazăr, econ., 40 ani, are 2 copii
 Ion Logoian, măestru, 40 ani, are 3 copii
 Ion Blagoe, econ., 40 ani, are 3 copii
 10 Ion Neda, econ. 39 ani, are 3 copii
 Ion Arjoca, econ., 41 ani
 Iancu Neda, econ., 41 ani, are 2 copii
 Tudor Putnic, măestru, 41 ani, căsăt.
 14 Gheorghe Vuc, econ., 40 ani necăsăt.

NOU ASENTATI:

Ilie Nistor, econ., 28 ani, are 1 copil
 Avram Epure econ., 33 ani, are 2 copii
 Avram Ghitera, econ., 33 ani, are 2 copii
 Costa Bogdan, măestru, 35 ani, are 2 copii
 Vasile Neda, econ., 27 ani, are 1 copil

In total 124 de indivizi soldați.

Nu pot întrelăsa de a nu accentua și de astădată faptul învederat în lista de mai sus, ce dureros mă aține, că *poporațiunea comunei noastre Oravița română e în continuă descreștere* și — amăsurat obiceiului ce se practică la noi în ziua Anului nou — din comunicarea preoților localnici am constatat că an după an *mortalitatea întreze cazurile de naștere.*

La noi în Oravița română și deosebit la credincioșii noștri se practică „sistemul săsesc” și adevărat în familiile noastre aflăm unul... mult doi copii și foarte rar câte trei. Că unde vom duce-o cu acest sistem, nu cutez a o spune, căci mă înfior. Cauzele acestui „sistem săsesc” sunt multe și anume, imoralitatea, luxul, care are de consecință sărăcia, dorința de a ne căpătaii copiii cât mai bine, mai apoi și pofta după un trai mai comod, și altele.

Dacă dorim ca să înceteze „sistemul de unul și doi” ar trebui să ne educăm poporul în senz religio-moral și să începem încă din vreme a combate viciurile încuibate în el.

Am cetit într-o carte că un preot crescându-și poporul în senzul acesta și sădind în inimile credincioșilor săi frica de Dumnezeu, iubirea de obârșie și de vatra strămoșească și ridicându-le ambiția ca să-și cunoască datorințele de origine și creștinism, spunându-le că fac rău măimutind pe alții, a stărpit viciurile înrădăcinate și a făcut să domnească pacea și ordinea între dânșii. Cei dintâi chemați și cu trepte ierarhice, să înțeleagă acestea!

Comunicat prin: Carol Lazăr, învățător.

Convorbire cu dl C. Arion.

D. Constantin Arion a dat corespondentului din București al ziarului „A Nap”, într-o convorbire, următoarele răspunsuri interesante:

— „Conducătorii afacerilor publice ale patriei noastre, — a zis el, — află că neutralitatea e atitudinea cea mai potrivită cu interesele României. Asupra punctului de vedere al neutralității

A cincea zi, într'un moment de inconștientă, așa dese bolnavilor de friguri, Lorel, aiură, șoptind cuvinte neînțelese:

— Da... l'am văzut și contractându-și mușchii feței, țipa.

— Mamă...

Aglăița îl întreabă cu lacrimi în ochi.

— Ce ai pușorule, ce spui?

Lorel scâpă capul obosit pe perine și adormi, pregătindu-se parcă de somnul greu al morții. Aglăița țipă, crezând epilogul durerii aproape.

Aoleo! Ciprian! Vino! și fața i se contracta și destindea, ca sub imboldul unor mișcări silite, automate.

Ciprian alergă, abia ținându-și răsuflarea.

— Ce e, ce s'a întâmplat?

Lorel se trezi, deschizând ochii mari, speriați. Voia parcă să povestească, ceia ce văzuse în visu-i fantastic. Ochii îi erau plini de tainele necunoscutului.

Ciprian îl împacă, mângăindu-i obrații înfierbântați.

— Taci pușorule... nu-i nimic și se întoarse în birou.

Seara era faivoclok la M-me Trantomir. De sigur că nu gândia la suferința Aglăiței. Pentru toți boala era o obicinuintă, fiindcă, socoteau că doctoriile împacă în deajuns durerea.

Aglăița petrecu o noapte mai liniștită, căci Lorel vorbi ceva, beu un pahar cu lapte, de unde până atunci refuza, orice și tăcea, fiindu-i silă că are glas.

(Va urma)

tății stăruie regele, ministrul-președinte și mulți dintre oamenii politici cu vază.

Vorba e numai câtă vreme va putea să fie păstrată neutralitatea. Cine ar putea să dea răspuns la întrebarea aceasta? Cine-ar putea să știe azi ce se va întâmpla mâne? *Atitudinea Italiei și destășurarea războiului pot să influențeze în mare grad hotărârile României.* Vocea stradei va putea mai puțin decât ori și ce să determine o schimbare în hotărârile factorilor răspunzători în ceea ce cer interesele țării. Despre un lucru vă pot încredința: că *oamenii politici ai României se află azi în pozițiune grea și se cere multă înțelepciune și mult simțământ de răspundere pentru ca să nu ne lăsăm a fi abătuți din drumul cel bun*”.

În ceea ce privește situațiunea de pe câmpurile de războiu, d. Arion a zis:

— „Ar fi foarte greu să ne dăm acum seamă despre starea războiului. Războiul se urmează de jumătate de an, dar rezultatul lui nu se întrevede încă.

E lucru neindoios, că Germania desfășură o putere impunătoare, dar numai bunul Dumnezeu ar putea să ne spună, cine va fi în cele din urmă învingător”.

— La o întrebare privitoare la puterea de acțiune a Rusiei, d. Arion a zimit și a zis: „Armata rusească e mare!” — dar a însoțit vorbele acestea de un gest ca și când ar fi voit a adăuga, că ea nu va putea să aibă succese.

În urmă d. Arion a spus asupra mării importante a chestiunii *Dardanelelor*:

„Ar fi, — a zis, — lucru foarte primejdios nu numai pentru România, ci și pentru Germania și Anglia, dacă Dardanelele ar trece Rusiei. Eu sunt convins că lumea întreagă ar ridica protest contra unei asemenea primejdii”.

În ceea ce privește schimbarea petrecută în conducerea *atacerilor externe ale monarhiei*, d. Arion zice:

— „Eu cred că schimbarea aceasta nu va avea nici o înrăurire asupra atitudinii României. Fapta în sine e pentru mine numai o dovadă despre marea autoritate în monarhie a Ungariei.

Despre *raporturile dintre România și Bulgaria*, în sfârșit, d. Arion a zis:

„Între noi și Bulgaria raporturile nu sunt încordate, dar e lucru firesc să urmărim cu toată luarea aminte mersul lucrurilor și să fim pregătiți pentru orice eventualitate”.

„Z-a”.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta. — În Polonia și Galiția occidentală n'a avut loc nici un eveniment mai însemnat. În Carpați luptele continuă cu nelăncetată vehemență.

Coloanei noastre ce înaintează în sectorul de mijloc al Carpaților păduroși i-a reușit și ieri să câștige teren și a capturat câteva sute de Ruși.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: Pe frontul dintre Marea nordică și Rheims au avut loc numai lupte între artilerii.

Atacurile Francezilor înoite la Perthes le-am respins având dușmanul piereri. Spre nord și nordvest dela Messiges (spre nordost dela Menehould) trupele noastre au atăcat ieri și au pătruns în asalt trei fronturi ale dușmanului înșirate una după alta și s'au instăpânit pe o întindere de 3 kilometri în linia principală a Francezilor. Toate contraatacurile franceze, continuate în cursul nopții, le-am respins. Am făcut prizonieri 7 ofițeri și 601 soldați și am capturat 9 mitraliere 9 tunuri de calibru mai mic și multă muniție de războiu.

Afară de aceasta mai merită să fie remarcat, că în Vosgii de mijloc trupele de ski au dat prima lor luptă împotriva vânătorilor francezi. Lupta a fost pentru noi favorabilă.

Berlin. — În Prusia orientală am respins atacurile slabe făcute de Ruși împotriva pozițiilor noastre ce se găsesc spre sud dela Memel. În Polonia au avut loc spre nord dela Vistula

afară de luptele de artilerie amintite hărțueli între diferite detașamente mai mici.

Spre sud dela Sohacew dealungul Bzurei un atac făcut noaptea de către trupele noastre a progresat cu toate că dușmanul a desfășurat o contraofensivă violentă. Numărul prizonierilor crește.

În Carpați de câteva zile forțele germane luptă umăr la umăr cu armata austro-ungară. Trupele aliate au avut pe terenul muntos și greu, acoperit de zăpadă un șir întreg de succese frumoase.

Berlin. — Von Pohl, șeful statului major al marinei de războiu germane a dat următorul comunicat: Mările în jur de Anglia și Irlanda se vor declara imediat de teritor de războiu. Începând din 16 Februarie toate vapoarele comerciale cari vor sosi pe aceste mări vor fi nimicite. În aceste mări sunt periclitare și vapoarele statelor neutrale în urma abuzării Angliei de steagurile acestor state.

Catastrofa Serbiei.

Zürich. — „Neue Züricher Zeitung” anunță din Milano că după o informație primită din Bordeaux de ziarul turinez „Stampa” reprezentantul Serbiei la Paris, Vesnici, a făcut declarații foarte interesante într'un ziar francez. Vesnici a declarat că crede de probabilă presupunerea că scopul noii ofensive austro-ungare-germane împotriva Serbiei e câștigarea comunicației directe cu Bulgaria. Dar s'ar ajunge acest scop, ar fi o catastrofă pentru Serbia. Serbia însă deși a slăbit, n'a murit încă de tot și a luat toate măsurile, ca pentru fiecare petec de pământ să-i ceară dușmanului un preț mare de sânge.

Dorința Rusiei.

Copenhaga. — În Petrograd a apărut o broșură care cuprinde un interview cu contele Witte. Declarațiile contelui Witte se îndreaptă împotriva Angliei.

— Scopul Rusiei — a declarat contele Witte — poate fi numai posesiunea Bosforului. Din acest războiu poate câștiga numai Anglia. Războiul se va termina probabil fără ca se fie decis.

Berlin. — Din Amsterdam se telegrafiază: Ambasadorul Rusiei la Belgrad a ținut în Petrograd o conferință despre chestia Constantinopolului. El a recunoscut pe față că între chestiile cari au provocat războiul, cea mai importantă e chestia posesiunii Constantinopolului.

— Drumul cel mai important pentru mărfurile și cerealele noastre — a spus ambasadorul — sunt Dardanelele. Condiția vitală pentru viitorul economic al Rusiei e ca ea să fie stăpână și să-și asigure o navigație liberă pe acest drum. Afară de aceasta posesiunea Dardanelelor e și din punct de vedere politic de mare importanță. Rusia are să aleagă: sau se va lăsa închisă de vecinii ei mai tari sau va lua ea puterea în mână.

Mișcări de independență în India.

Viena. — „Südslavische Correspondenz” anunță că comitetul revoluționar din India protestează prin o proclamație trimisă prin America împotriva procedurii Angliei care îi duce pe indieni la abator în Europa. Comitetul indian cere independența Indiei.

Milano. — În Indochina a izbucnit revoluția. Revoluționarii au devastat oficiile postale și au nimicit aparatele de telegrafie, omorând mai mulți ofițeri și soldați francezi, din care cauză a fost proclamată starea de asediu.

Flota anglo-franceză atacă din nou Dardanelele.

Rotterdam. — Ziarele engleze sunt informate din Sofia că flota anglo-franceză a făcut un nou atac împotriva Dardanelelor, și a bombardat 4 forturi.

O nouă luptă la Soissons e iminentă.

Amsterdam. — „Courant” anunță din Calais, că la Soissons se pregătește o nouă luptă.

Situația la Varșovia.

Milano. — „Secolo” anunță din Varșovia: Orașul e liniștit, teatrele sunt deschise. Termometrul iarăș s'a coborât sub nulă. Se formează o legiune polonă, care va lupta cu Rușii îm-

preună. Pe frontul din Polonia situația, după știrile mai recente e favorabilă pentru Ruși.

Rușii nu evacuează Lembergul.

Petrograd. — Agenția telegrafică rusească desminte știrea că în Lemberg s'ar fi adus la cunoștință locuitorilor, că Rușii vor evacua în curând orașul.

Spre Paris.

Londra. — Colaboratorul militar al ziarului „Times” atrage atențiunea asupra probabilității că Germanii vor încerca cu mari forțe să rupă frontul aliaților și astfel să ajungă la Paris.

Lupte pentru pasul Ducla.

Ungvár. — În strâmtoarea Ducla, Rușii continuă să ne atace de două zile neîntrerupt ziua și noaptea. Ei au concentrat aci forțe mari, cari în parte au fost aduse dela Przemyśl. În fața transeelor noastre sunt grămezi întregi de cadavre. Spre est dela Lupkow am ocupat poziții importante și am capturat un întreg batalion al dușmanului, tunuri și mitraliere.

Viena. — Dela cartierul pressei se anunță: De-alungul Nidei sunt în curgere lupte violente între artileriile sprijinite de ambele părți de infanterie. Rușii au renunțat la posesiunea Tarnowului bombardând mortierele austriece neîntrerupt orașul și s'au retras pe înălțimile dincolo de oraș. De-a lungul Dunajetului și a Bialei se poate constata o activitate tot mai potentată. Centrul de gravitate al actualelor lupte e Ducla, unde Rușii au concentrat forțe puternice și încearcă să exercite o presiune asupra pasurilor Ducla precum și a celorlalte defileuri din apropiere. În aceste sunt în curgere lupte foarte violente. Scopul Rușilor e fără îndoială ca să contracareze prin aceste atacuri ofensiva noastră victorioasă în Carpați.

Speranța Sârbilor.

Sofia. — Un personaj distins reîntorcându-se din Serbia a declarat că Sârbii speră că Rușii vor pătrunde prin Carpați și se vor împreuna cu armata sârbească. În armata sârbească sunt până acum 18.000 de Ruși. Prin noile asentări armata sârbească a sporit la 220.000 de oameni. Sârbii sunt provăzuți cu cele de lipsă din Rusia. Tifosul face mari ravagii în armata sârbească. Zilnic sunt foarte mulți morți.

Trupele engleze vor fi debarcate la Marseilles.

Berlin. — În urma comunicatului amiralității germane, în care se spune că țărutul nordic și vestic al Franței e supravegheat de trupele germane, o parte din trupele engleze vor fi debarcate pe teritor francez la Marseilles.

Noua armată a Angliei.

Londra. — Din trupele înrolate de lordul Kitchener s'au format 6 armate cari stau gata de plecare. Deocamdată vor pleca în Franța două corpuri de armată cuprinzând 300.000 de oameni. O armată de 100.000 e în drum spre Franța. În Anglia e mare temere că vapoarele, cari transportă trupele vor fi scufundate de submarinele germane.

Rotul Italiei în conflictul european.

Roma. — Publicistul italian *Scarfoglio* scrie despre rotul Italiei în conflictul actual următoarele:

— După înfrângerea Rusiei, Franței și Angliei pe continent va fi momentul favorabil pentru Italia să intervină declarând războiul colonial, care va fi aprobat de opinia publică. Intervenția Italiei în războiul naval ar avea de rezultat imediat retragere a flotei mediterane anglo-franceze la Bizerta, Toulon și Gibraltar și astfel Italia ar fi stăpâna Mediteranei. Teama Italianilor ca aliații să nu bombardeze coastele italiene este ridiculă.

Podul peste Marița aruncat în aer.

Rotterdam. — După știrile sosite din Adrianopol podul liniei ferate peste Marița a fost aruncat în aer. Săvârșitorii atentatului încă nu sunt cunoscuți.

Canada trimite noi ajutoare Angliei.

Rotterdam. — După o știre din Toronto armata a doua canadensă va pleca peste câteva zile în Anglia. Soldații sunt bine echipați și instruiți. Instrucțiunea militară au primit-o dela ofițeri englezi.

Turcii în drum spre Suez.

Amsterdam. — „Daily Chronicle” scrie că opinia publică engleză nu are încă de ce să se neliniștească din cauza atacurilor împotriva canalului Suez, găsiindu-se amnată turcească numai în drum spre canal, iar la Elnakol (la 70 mile depărtare de canal) nu mai o avantgardă de 6000 oameni.

Interpelație în Camera română relativ la minele plutitoare.

București. — În ședința din 15 Ian. v. a Camerei, d. Dr. Cosma a adresat următoarea interpelare dlui ministru al lucrărilor publice:

De câțiva timp din susul Dunării ne sosesc mine plutitoare, dintre cari unele explodează în apropierea portului Severin și periclitează astfel vasele noastre aflate în raza portului, precum și siguranța navigației pe Dunăre.

Știm că s'a orânduît o anchetă, pentru a stabili cauzele și proveniențele acestor accidente.

Aș ruga pe d. ministru de lucrări publice să ne spună ce a rezultat din ancheta făcută și dacă s'au stabilit responsabilități. Aș mai întreba ce măsuri s'au luat și se vor mai lua, pentru a se evita pe viitor astfel de atentate, cari se repetă cam des și cari nu cadrează deloc cu neutralitatea noastră.

INFORMAȚIUNI

Arad, 5 Februarie 1915.

Isprăvile submarinelor.

Submarinele au jucat și desigur vor mai juca în războiul actual un rol foarte însemnat, — care depășește cele mai optimiste prevederi, pe cari le-au avut conducătorii marinelor beligerante.

Mai cu seamă submarinele mari, cari au o rază de acțiune mai întinsă, s'au dovedit a fi unul din cele mai prețioase unități în războaiele navale, nu numai ca defensivă, ci chiar ca armă ofensivă.

Un submarin, care costă între 800 mii cor. și un milion, poate scufunda vase cari costă zeci de milioane cu echipajii de mii de marinari și sute de ofițeri.

Importanța submarinelor n'a fost judecată în justa ei valoare înainte de acest războiu, căci altfel numărul lor ar fi fost mult mai mare, în raport cu celelalte unități de cari dispun marinele statelor beligerante.

Abia acuma, după ce valoarea lor ofensivă a fost experimentată cu succes de ambele grupuri în războiu, arsenalele lucrează cu febrilitate zi și noapte, la construirea de noi unități, cât mai numeroase și perfecționate.

Se știe că primul atac al submarinelor germane asupra flotei engleze a avut un succes extraordinar. Un singur submarin, faimosul Nr. 9, a scufundat în Marea Nordică nu mai puțin de trei mari încrucisătoare engleze, și a scăpat nevățat întorcându-se în portul său.

La un restimp de câteva săptămâni, trei mari dreadnoughturi engleze, au fost deasemenea scufundate, nu se știe însă precis dacă de submarine sau de mine.

O altă ispravă senzațională a fost aceea a unui submarin englez, care trecând pe sub trei rânduri de mine așezate la intrarea Dardanelor, a isbit să rănească de moarte un mare crucișător turcesc, și s'a putut reîntoarce nevățat pe acelaș drum, la o adâncime de 80 metri sub nivelul apei, — după ce străbătuse scufundat vre-o 9 ore!

E adevărat că se citează și încercări infructuoase ale submarinelor. Astfel, o unitate franceză de acest fel, submarinul „Curie” a încercat să intre în portul militar Pola, unde se află adăpostită cea mai mare parte din flota austro-ungară.

„Curie”, care se afla în partea de nord a Mării Adriatice, a putut să treacă câmpul minelor așezate în gura portului, ținându-se bine înțeles sub apă, de urmele unui vapor austriac, ce era pilotat de un pilot, care cunoștea drumul printre mine.

Pătrunzând în baia Polei, submarinul era pe cea mai bună cale de a distruge o parte din flota austro-ungară.

La intrarea portului însă, „Curie” s'a prins într-o plasă de sârmă așezată anume acolo, și s'a silit înzadar timp de șase ore, să se desprindă. În cele din urmă echipajul fiind amenințat să fie asfixiat „Curie” s'a ridicat la suprafață împreună cu rețeaua de sârmă ce-l învăluia.

Tot echipajul a fost făcut prizonier și vasul a fost capturat.

Intr'un interview pe care l'a acordat unui ziar, fa-

mosul amiral german von Tirpitz, a apreciat în chip foarte favorabil valoarea submarinelor, arătând că Germania va duce împotriva Engliterei un războiu naval cu submarinele și unul aerian cu „Zeppelaurile”

— Vom torpila cu puternicele noastre submarine, a zis von Tirpitz, nu numai vasele de războiu, ci și orice vas comercial sub pavilion englez. Dacă Engliterea vrea să ne reducă prin foame vom lupta prin toate mijloacele ca să distrugem și noi comerțul Engliterei.

Aceeaș declarațiune a făcut-o și viceamiralul german Schliepe, ca răspuns la protestările pressei franceze și engleze, în urma torpilării în pasul Calais a vaporului de comerț „Amiral Ganteaume”.

Pe lângă presa franceză și cea engleză, și presa Statelor-Unite consideră că această întrebuintare a submarinelor ar constitui o infracțiune la dreptul ginților și, între altele, dă următoarele motive: 1. submarinele n'au mijloacele de a salva echipajii sau pasagerii vaselor torpilate; 2. încărcăturile neutrilor ar suferi tot așa de mult ca și ale beligeranților.

Catastrofă de cale ferată la Beclean. Ni se scrie din Beclean cu datul de 25 Ianuarie n.: Astăzi avem o dimineață cu ceață și cu mare senzație. Aflu că două trenuri militare s'au ciocnit în hotarul nostru. Plec spre gară. Aci mi se confirmă șvonul. De aci plec spre locul catastrofei, care se află la o depărtare de vre-o 5 km. dela sat. Ajuns la fața locului văd vagoanele a două trenuri urcate unul peste altul, iar sub ele ambele locomotive zdrobite. În vagoane, cari cu mare greutate au putut fi deschise erau soldați ai regimentului....

Pe la orele 7 și jum. sosesc trenuri-ajutoare dela Dej și Bistrița, apoi imediat încep lucrările de salvare, cu pricepere conduse de mai mulți ingineri. Au fost nimicite total 8 vagoane și ambele locomotive, 1 cadet și 1 conductor morți și 13 greu răniți. Morții și răniții au fost transportați la Dej. Soldații au fost transbordați în alt tren.

Românii noștri au adus de-ale mâncărei pentru bieții soldați.

S'a ordonat ancheta pentru a se stabili asupra cui cade vina catastrofei. — e. i.

† **Vasile Indre**, avocat și membru în prez. comit. Cojocna, a decedat în 31 Ianuarie n. a. c. în etate de 68 ani. În mormântarea defunctului a avut loc în 3 Februarie în cimitirul din Cluj. Odihnească în pace.

Ultima oră.

ACORD ITALO-ROMÂN.

Roma. — *Corespondentul din București al Agenției Stefani transmite unele comentarii ale ziarelor române asupra știrea despre un acord între Italia și România, știre care a fost desmintită în sensul că nu trebuie să se creadă că intervenția României va trebui să provoace imediat și intervenția Italiei. „Steagul” indeamnă ca politica românească să fie precaută fiindcă patriotismul singur nu e suficient.*

„Epoca” susține că e necesară o cooperare militară italo-română.

TARUL PE CÂMPUL DE LUPTĂ.

Londra. — Se comunică din Petrograd, că țarul a plecat din nou pe câmpul de luptă.

O NOUĂ VICTORIE A TRUPELOR NOASTRE ÎN BUCOVINA.

Bistrița. — Trupele noastre victorioase ce înaintau spre nord dela Cărlibaba pe o zăpadă și lunecuş mare au atacat pe Ruși între Moldova și Isvor șiindu-i să se retragă. Această victorie are mare importanță. Am capturat 600 prizonieri și multă pradă.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Mulțămită publică.

Pen'ru nobilele intențiuni ale condolatorilor și pentru participare la înmormântarea neuitatului meu soț

Adrian Ungurean

Inv. tător în Curtacher aflând multă mângâiere în aceste amare clipe ale vieții, exprim pe această cale sincerile mele mulțămiri.

Curtacher, la 13/26 Ianuarie 1915

Sidonia Ungurean m. Plașa.